

Novák-Varró Virág:

A NATO ELTÖKÉLT TÁMOGATÁS MISSZIÓ JÖVŐJE

Kilátások az Afgán Nemzeti Védelmi és Biztonsági Erők önállósodására

ÖSSZEFOGLALÓ: A NATO vezette Eltökélt Támogatás Misszió (RSM¹) 2015. január elsejével váltotta fel az addig működő Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő (ISAF²) műveletét Afganisztánban, amivel egyrészt pontot tett a „háború” addigi szakaszára, másrészt egy új dimenzióba helyezte át a szövetséges erők által ellátandó feladatokat. Az RSM a 2018. évi, brüsszeli NATO-csúcson elhangzottak alapján mindaddig tevékenykedni fog az országban,³ amíg a körülmények lehetővé nem teszik az afgán fél önálló működését.⁴ A misszió további életére várhatóan nagy hatással lesz az Amerikai Egyesült Államok elnökének december 20-i bejelentése, miszerint az Afganisztánban állomásozó csapatainak közel felét a közeljövőben kivonja.⁵ Új helyzet állhat elő, amennyiben az amerikaiak tényleg kivonják csapataikat a közép-ázsiai országból.⁶

KULCSSZAVAK: Eltökélt Támogatás Misszió (RSM), NATO, Afganisztán, Afgán Nemzeti Védelmi és Biztonsági Erők, tálibok

BEVEZETÉS

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a NATO Eltökélt Támogatás Missziójának tevékenységét, illetve a koalíciós erők által támogatott és mentorált Afgán Nemzeti Biztonsági és Védelmi Erők (ANDSF⁷) jelenlegi képességeit. Az írás kitér a felkelőkkel szembeni küzdelem jelenlegi állására, ami mintegy mérőfoka az országban tevékenykedő NATO- és afgán erők eddig elért eredményeinek. Nem vizsgáljuk, de jelezzük, hogy az ez évben megkezdődött

¹ Resolute Support Mission.

² International Security Assistance Force.

³ A 2018. júliusi NATO-csúcson elhangzottak alapján az afganisztáni misszióban részt vevő NATO-tagállamok és partnerországok 2024-ig pénzügyileg is támogatni fogják az Afgán Nemzeti Biztonsági és Védelmi Erőket.

⁴ NATO Public Diplomacy Division: Brussels Summit Declaration. PR/CP(2018)074, 11 July 2018. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_07/20180713_180711-summit-declaration-eng.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 12. 22.)

⁵ Tara Copp – Leo Shane III: Pentagon withdrawing 7,000 troops from Afghanistan. Military Times, 21 December 2018. <https://www.militarytimes.com/news/pentagon-congress/2018/12/21/report-trump-eyes-major-withdrawal-of-troops-from-afghanistan/> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 21.)

⁶ Mike Pence amerikai alelnök a 2019. februári müncheni biztonságpolitikai konferencián bejelentette, hogy „Donald Trump elnöksége alatt az Amerikai Egyesült Államok minden lehetőséget megragad a béke eléréséhez”. Remarks by Vice President Pence at 2019 Munich Security Conference. 16 February 2019. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-2019-munich-security-conference-munich-germany/> (Letöltés időpontja: 2019. 03. 01.)

⁷ Afghan National Defense and Security Forces.

afgán–afgán, valamint az amerikai–tálíb tárgyalások sikeres végkifejlete gyökeresen megváltoztathatja az RSM jövőjét.

A MISSZIÓ CÉLJA ÉS MANDÁTUMA

2015 elején az RSM azzal a céllal jött létre, hogy képzésekkel, tanácsadással támogassa az ANDSF tevékenységét. Az RSM jogi bázisát a 2014-ben (az afgán parlament által is) ratifikált koalíciós erők jogállását szabályozó megállapodás⁸ adja, mely meghatározza azokat a feltételeket és körülményeket, melyek közt a NATO-erők az országban dolgozhatnak. A misszió nemzetközi jogi legitimitációját az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2189-es határozata⁹ biztosítja, amely több helyen is hangsúlyozza a nemzetközi erők kiemelt szerepét az afganisztáni helyzet stabilizálásában.

A NATO előző afganisztáni missziója – az ISAF – 2014 decemberében ért véget, és ezzel egy időben az ANDSF megkapta a teljes felelősséget az ország biztonságának fenntartására, de már akkor látszott, hogy ennek önálló ellátására az akkori afgán fegyveres erők nincsenek felkészülve. Ezért még 2014 őszén a koalíciós erők és az afgán kormányzat között született egy megállapodás *egy új, nem harcoló misszió létesítéséről*, melynek elsődleges célja az afgán biztonsági erők kiképzésnek támogatása és tanácsadói feladatok ellátása.

Az RSM 2015-ben az ISAF-csapatokat egy jelentősen csökkentett létszámmal, 13 100 fővel váltotta fel. A misszióban összesen 41 NATO-tagország és partnernemzet vesz részt a kezdetektől.¹⁰ A misszió létszámát az Amerikai Egyesült Államok felajánlásával 2018-ra körülbelül 17 ezer főre sikerült felduzzasztani, bár Donald Trump korábbi választási kampánya során ígéretet tett arra, hogy nem fogja emelni a tengeren túli műveletekben részt vevő amerikai katonák számát. Az afganisztáni biztonsági helyzet javításának lehetőségét a NATO maga is a létszámemelésekben látta, ezért 2017 folyamán a szervezet is tett javaslatokat a létszám növelésére,¹¹ aminek a misszióban részt vevő országok többsége eleget tett.¹²

A megemelt létszám lehetőséget teremtett arra, hogy az Afgán Nemzeti Hadsereg (ANA¹³) hat hadteste, illetve az Afgán Nemzeti Rendőrség (ANP¹⁴) zónái mellett működhessen – legalább hadtest- és zónaszinten¹⁵ – egy kiképző- és tanácsadó csoport.¹⁶ További célkitűzés volt az ANDSF kapacitásának bővítése, és ezzel a felkelőkkel (elsősorban a tálíbbokkal) szembeni kompetitív előnyök megteremtése volt. Ehhez az amerikai haderő – James Mattis

⁸ NATO RSM: Key Facts and Figures. December 2018. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_12/20181203_2018-12-RSM-Placemat.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 12. 23.)

⁹ United Nations Security Council Resolution 2189 (2014), 12 December 2014. https://www.securitycouncilreport.org/wp-content/uploads/s_res_2189.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 12. 22.)

¹⁰ NATO RSM: Key Facts and Figures. September 2018. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_09/20180903_2018-09-RSM-Placemat.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 12. 21.)

¹¹ NATO news: NATO Ministers boost troops for Afghan training mission. 09 Nov 2017. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_148421.htm (Letöltés időpontja: 2018. 12. 23.)

¹² NATO RSM: Key Facts and Figures. February 2017. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_02/20170209_2017-02-RSM-Placemat.pdf (Letöltés időpontja: 2019. 01. 05.)

¹³ Afghan National Army.

¹⁴ Afghan National Police.

¹⁵ Az ANA hat hadtestből áll, melyek mindegyike az ország 1-1 főbb területéért felelős. A zónák szerinti felosztást az ANP határrendész erői is alkalmazzák.

¹⁶ Lead Inspector General Report to the United States Congress: Operation Freedom's Sentinel. 1 April 2017 – 30 June 2017, 44–45. https://media.defense.gov/2017/Dec/20/2001859210/-1/-1/1/FY2017_LIG_OCO_OFS_Q3_REPORT_JUN2017.PDF (Letöltés időpontja: 2018. 12. 22.)

akkori védelmi miniszter szerint – leginkább a közvetlen támadó műveletekkel, tüzérvél és légi támogatással tud hozzájárulni az alapvető missziós feladatok ellátásán túl. A NATO főtitkára, Jens Stoltenberg a létszámemelés kapcsán kiemelte, hogy az erőnövelés nem jelenti a misszió profiljának változását, a részes államok továbbra is a kiképzés és a tanácsadás területén fognak közreműködni.¹⁷ Tehát a fókusz a bővítést követően is megmaradt a kapacitásfejlesztésen és a szakmaiság megteremtésén, viszont a tanácsadás terén kiegészült az afgán különleges műveleti erők és a légierő támogatásával, illetve az ANDSF vezetésének megerősítésével, melyet a katonai oktatás fejlesztése révén kívánnak elérni.¹⁸

Az RSM jelenlegi állománya – a 2018-as adatok alapján – 16 919 fő. A legnagyobb hozzájáruló továbbra is az Amerikai Egyesült Államok,¹⁹ az állomány fele (8475 fő) amerikai katona.²⁰ A NATO-szövetséges és partnerországok hozzájárulása együttesen adja a 8444 főt. Az Amerikai Egyesült Államokat követően legnagyobb számban Németország (1300 fővel) és az Egyesült Királyság (1100 fővel) járul hozzá a misszióhoz.²¹

A Magyar Honvédség jelenleg 114 fővel teljesít szolgálatot az afganisztáni misszióban.²² Az 1730/2014. (XII. 12.) kormányhatározat alapján²³ az MH egy legfeljebb 50 fős különleges műveleti kontingenssel, egy maximum 13 fős Mi-17-es szállítóhelikopter légi kiképzést támogató csoporttal, egy 30 fős nemzeti támogató elemmel és egy legfeljebb 30 fős biztosítószakasszal vehet részt a misszióban. Az MH légi tanácsadó csoportja – helikoptervezetők, fedélzeti technikusok és repülő-műszaki kiszolgálószemélyzet – már 2010 óta részt vett az afgán helikopteres állomány kiképzési, tanácsadási és támogatási tevékenységében Sándandban és Kabulban. Az évek alatt a hangsúly áttevődött a műszaki állomány kiképzésére és az oktatás támogatására. A különleges műveleti erők katonái az RSM kezdetétől már „csak” mentorálják az afgán különleges műveleti erők katonáit, tehát nem vesznek részt velük közös akciókban. A sokéves tapasztalattal rendelkező missziós tevékenységek mellett olyan új feladatokat is ellát a Magyar Honvédség, mint az Afgán Határőrségnek (Afghan Border Force) nyújtott tanácsadás.²⁴

¹⁷ Lorne Cook – Lolita C. Baldor: US, NATO Allies Wrangle Over Troop Levels in Afghanistan. Associated Press, 29 June 2017. <https://www.pbs.org/newshour/politics/u-s-nato-allies-wrangle-troop-levels-afghanistan> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 22.)

¹⁸ Lead Inspector General Report to the United States Congress: i. m. 44–45.

¹⁹ Az Amerika Egyesült Államok egyszerre két, egymást kiegészítő misszióban is részt vesz Afganisztánban. Az RSM mellett 2015 januárjában elindult a kizárólag amerikai vezetéssel és részvétellel zajló Szabadság Óre művelet (Operation Freedom's Sentinel – OFS). Az amerikai erők az FS keretein belül folytatják a terrorizmus elleni műveletek végrehajtását az al-Kaida fennmaradt terroristái, az ISIS Khorasan-ága és a tálibokkal szemben.

²⁰ Congressional Research Service. Afghanistan: Background and U.S. Policy. R45122 Version 18. 5. 12 December 2018. <https://fas.org/sgp/crs/row/R45122.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 22.)

²¹ NATO RSM (December 2018): i. m.

²² A magyar hozzájárulás nem egy szervezeti egységben, hanem a feladatoknak megfelelően differenciált struktúrában valósul meg. A kint lévő állomány többsége egyéni beosztásokban dolgozik különböző parancsnokságokon, egységes csoportot alkot a Különleges Műveleti Kontingens (MH KMK), a Biztosító Szakasz (MH BSZ) és a Nemzeti Támogató Elem (MH NTE). 2019. februárban befejeződött a helikopteres mentorálás feladata, amelyet 2010-től végeztek a szolnoki kiképzők. Balla Tibor: Afganisztán, Kabul, 2019. február: lezárult egy fejezet. 2019. február 23. https://honvedelem.hu/cikk/114742_afganisztan_kabul_2019_februar_lezarult_egy_fejezet (Letöltés időpontja: 2019. 03. 03.)

²³ 1730/2014. (XII. 12.) Korm. határozat az afganisztáni Eltökélt Támogatás Műveletben (RSM) történő magyar katonai szerepvállalásról. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=173019.285987 (Letöltés időpontja: 2019. 01. 18.)

²⁴ Törös István: Változó feladatkör, Resolute Support Mission. 2015. február 16. https://www.honvedelem.hu/cikk/49259_valtozo_feladatkor (Letöltés időpontja: 2019. 01. 12.)

A MISSZIÓ SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

A misszió irányítása a kabuli központi, illetve négy regionális parancsnokságon keresztül történik. Az RSM előtt már működő ISAF-parancsnokságokat nem szüntette meg ez a rendszer, csupán a régiókban létrejövő kiképző, tanácsadó, közreműködő parancsnokságokba (TAAC²⁵) szervezte át azokat. A régiók különböző vezető nemzetek alatt működnek: Mazar-Sharif német, Herat olasz, Kandahar és Laghman amerikai, míg Kabul török parancsnokság vezetésével tevékenykedik.

Az RSM *nyolc olyan kulcsterületre* koncentrál, melyek összességében a képzés és a tanácsadás keretrendszerét alkotják. A feladatok magukban foglalják a tanácsadást a hosszú távú tervek és a pénzügyi tervek elkészítésénél, de elősegítik az átláthatóság, elszámoltathatóság megteremtését a biztonsági és védelmi szektorban, biztosítják ennek a felügyeletét. A misszió támogatja a jó kormányzás és a jogrend alapelveinek meggyökeresedését, pártfogolja a haderőfejlesztési folyamatokat, a toborzási, kiképzési és az állomány továbbképzésére indított programokat.²⁶

A fentiekből is látható, hogy az RSM képzési és tanácsadási tevékenysége a fegyveres erők és a biztonsági szervek képzésén túlra is kiterjed, ezáltal az afgán Védelmi Minisztérium és a Belügyminisztérium támogatását is feladatának tekinti. A minisztériumokban a folyamatok fejlesztésével, a szervezeti struktúra kiépítésében való tanácsadással és az intézmények megerősítésével azt a célt kívánják elérni, hogy az ANDSF egy olyan „*hatékony és önfenntartó erővé váljon, amely képes önállóan ellátni a feladatát*”.²⁷ A minisztériumokat a koalíciós erők tehát a tervezésben, logisztikában, kommunikációban és egyéb adminisztratív képességek fejlesztésében is támogatják.²⁸

A misszió keretein belül a tanácsadási, illetve kiképzési feladatokat az afgán partnerek felkészültségének függvényében három szinten látják el:

- az első szinten konkrét tanácsadói és kiképzési tevékenység folyik az afgán partnerekkel szoros és folyamatos együttműködésben;
- a második szinten történik a mentorálás, amelynek gyakorlatiassága (közreműködése) az afgán partnerek igényeitől, illetve a tanácsadókat és a koalíciós erőforrásokat érő (potenciális) fenyegetés mértékétől függ;
- a harmadik szinten a tanácsadók már nincsenek jelen fizikailag az afgán partnereknél, viszont folyamatos kommunikációval, valamint időszakos látogatásokkal támogatják az afgán biztonsági erőket.²⁹

A RSM szervezetében négy regionális TAAC, a Délnyugati Alkalmi Harccsoport,³⁰ a Délkeleti Alkalmi Harccsoport,³¹ illetve az Egyesített Biztonsági Átmeneti Parancsnokság

²⁵ Train, Advise, and Assist Commands.

²⁶ NATO, Resolute Support Mission. History. <https://rs.nato.int/about-us/history.aspx> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 23.)

²⁷ Report to Congress: Enhancing Security and Stability in Afghanistan. 1 June 2018, D-F54BED1, 9. <https://media.defense.gov/2018/Jul/03/2001938620/-1/-1/1/1225-REPORT-JUNE-2018-FINAL-UNCLASS-BASE.PDF> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 27.)

²⁸ Lead Inspector General Report to the United States Congress: Operation Freedom's Sentinel. 1 July 2018 – 30 September 2018, 23. https://media.defense.gov/2018/Dec/07/2002070074/-1/-1/1/FY2018_LIG_OCO_OFS%20SEPT2018.PDF (Letöltés időpontja: 2018. 12. 23.)

²⁹ Lead Inspector General Report to the United States Congress (2017): i. m. 46.

³⁰ Task Force Southwest.

³¹ Task Force Southeast.

(CSTC-A)³² található. Ez utóbbi eredetileg amerikaiak által vezetett kiképzési parancsnokság volt, mely mostanra betagozódott az RSM-be. A CSTC-A hatásköre kiterjed Afganisztán teljes területére, fő feladata az afgán biztonsági és védelmi szektor intézményi fejlesztése tanácsadáson és képzéseken keresztül,³³ illetve az erőforrás-gazdálkodás ellenőrzése és a pénzügyi felügyelet ellátása.³⁴ A négy, égtájaknak megfelelően elnevezett regionális parancsnokság a körzetükbe tartozó tartományokban működő ANA- és ANP-erők támogatásáért felelősek az egyes egységek felkészültségi fokának megfelelően meghatározott kulesterületeken. Magyarország az északi régióért felelős TAAC munkájában vesz részt.³⁵ A Dél-Afganisztánban létrehozott két alkalmi harccsoport a koalíciós erők részéről kizárólag amerikai hozzájárulással (több mint 1000 fővel) látja el a feladatait, melynek fő fókusza az ország – biztonsági szempontból legnehezebb – délkeleti és délnyugati régiójában felkészíteni és segíteni az ANDSF állományát a felkelőkkel és a terroristákkal szembeni küzdelemben.³⁶

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ RSM ÉS AZ ANDSF KÖZÖTT

Az RSM-ben részt vevő államok nem csupán a NATO irányába tett felajánlásait teljesítik, hanem hozzájárulnak az ANA pénzügyi támogatásához a létrehozott pénzügyi alapon (ANA Trust Fund) keresztül. A bizalmi támogatási alapot 2007-ben alapították meg az afgán biztonsági erők számára a kiképzés, felszerelés, kapacitásfejlesztés és a pénzügyi háttér biztosítására. 2014 után az alapot többek közt kibővítették alapfokú (írás-olvasás) és magasabb szintű katonai oktatási programok finanszírozásával. Ezen túlmenően a támogatott tevékenységek közé felvették a nők biztonsági és védelmi szektorban való részvételét elősegítő projektek elindítását is.³⁷ A nemzetközi közösség az afgán biztonsági és védelmi erők támogatását az ANA Trust Fundon kívül az ENSZ Fejlesztési Programja (UNDP³⁸) gondozása alatt lévő Afganisztáni Jogrendi Pénzügyi Alapon (LOTFA³⁹) keresztül teheti meg. A beérkezett források két programba csatornázódnak be: a befolyt összegeket a rendőrség fejlesztésére, illetve a bérek kifizetésére fordíthatják.⁴⁰

³² Combined Security Transition Command Afghanistan (CSTC-A).

³³ NATO RSM: Combined Security Transition Command – Afghanistan. <https://rs.nato.int/rs-commands/combined-security-transition-command-afghanistan.aspx> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 17.)

³⁴ Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Quarterly Report to the United States Congress. SIGAR, Arlington, 30 October 2018, 84. <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2018-10-30qr.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 03.)

³⁵ NATO RSM: Train Advise Assist Command – North. <https://rs.nato.int/rs-commands/train-advise-assist-command-north.aspx> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 17.)

³⁶ NATO RSM: Task Force Southwest. <https://rs.nato.int/rs-commands/task-force-southwest.aspx> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 17.)

³⁷ Report to Congress: Enhancing Security and Stability in Afghanistan. 12 December 2018, A-20E89FB, 107. <https://media.defense.gov/2018/Dec/20/2002075158/-1/-1/1/1225-REPORT-DECEMBER-2018.PDF> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 27.)

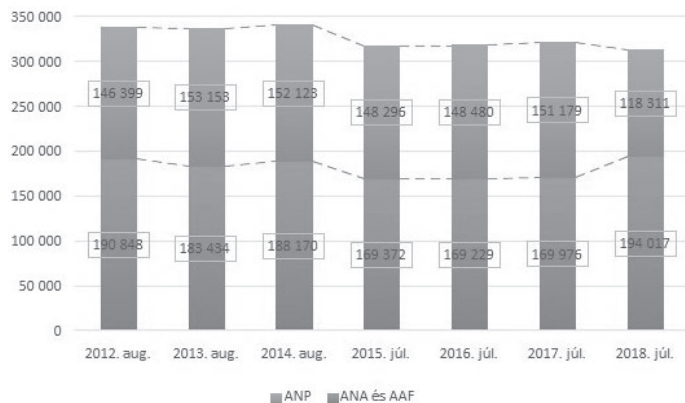
³⁸ United Nations Development Programme.

³⁹ Law and Order Trust Fund for Afghanistan.

⁴⁰ UNDP, Law and Order Trust Fund. <http://www.af.undp.org/content/afghanistan/en/home/projects/LOTFA.html> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 18.)

AZ ANDSF JELENLEGI HELYZETE

Az Afgán Nemzeti Védelmi és Biztonsági Erők létszáma az afganisztáni újjáépítésért felelős főmegbízott (SIGAR⁴¹) jelentése szerint 2012 óta az eddigi mélypontján van.⁴² Az afgán szárazföldi erők és a légi erő állománya (a civil alkalmazottak nélkül) 2018 végén 194 017 fő, míg a rendőrségé 118 311 fő volt. A trendet megvizsgálva látható, hogy egy jelentősebb törés következett be 2015-ben, az RSM indulása idején (1. ábra). Ez javarészt betudható a 2014–15-ös időszakot meghatározó instabil politikai környezetnek és a finanszírozás csökkenésének.⁴³ Bár az állomány létszámát részben sikerült pótolni és kicsivel a 2012-es szint fölé emelni, a nagymértékű fluktuáció állandó problémát jelent az afgán biztonsági és védelmi erők számára.

1. ábra Az ANDSF állományának alakulása a SIGAR-jelentések alapján (2012–2018)⁴⁴

A fluktuáció az ANDSF minden szegmensét érintő probléma, mely mögött számos ok állhat: dezertálások, határidő előtti leszerelések vagy a szerződéseket érintő jogi problémák. Habár a fegyveres szervekhez való csatlakozás egyik legnagyobb motivációja az afgán viszonylatokban jelentősnek mondható fizetés, így érthetően a kifizetések csúszása vagy huzamosabb elmaradása a leszerelések, dezertálások egyik legjelentősebb kiváltója. Az Amerikai Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma jelentése szerint a gyenge vezetés, a szegényes élet- és munkakörülmények, a szabadságolások megtagadása és a felkelők általi megfélemlítés áll a nagyarányú lemorzsolódás mögött.⁴⁵ A dezertálások mellett létezik az úgynevezett „szellemkatonák” jelensége, mely a rendszerben csupán papíron (kifizetési listákon) szereplő, de nem létező katonákat jelöli. A hiányzások, dezertálások pontos arányát az elmúlt két évben titkosították a SIGAR-jelentésekben. Az elérhető legutóbbi, 2017. júliusi adat alapján a fegyveres szervektől kikopók aránya eléri a havi 2,3%-ot.⁴⁶ Noha az ANP-nek és az ANA-nak is vannak szabályozói ezen a téren, a gyakorlat azt mutatja, hogy

⁴¹ Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction.

⁴² Uo. 67.

⁴³ William A. Byrd: Who Will Pay Afghan Security Forces? Foreign Policy, 12 June 2014. <https://foreignpolicy.com/2014/06/12/who-will-pay-for-afghan-security-forces/> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 13.)

⁴⁴ Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (2018): i. m. 87.

⁴⁵ Lead Inspector General Report to the United States Congress (2018): i. m. 24–25.

⁴⁶ Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Quarterly Report to the United States Congress. SIGAR, Arlington, 30 July 2017, 106. <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2017-07-30qr.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 28.)

azok nem működnek megfelelő hatékonysággal. Ezért a misszióban részt vevő tanácsadók több fronton is támogatják az ANDSF-et, például a toborzásban, a kabuli kiképző központ munkájában és a művelési készenléti programokban.⁴⁷

Az ANDSF fejlődését és tartós fennmaradását érzékenyen érintő probléma a lojalitás kérdése, ami többek közt a felkelőkkel szembeni küzdelemben is kulcsfontosságú tényező. Az afgán emberek lojalitását hagyományosan a *rokoni kapcsolatok*, a *település*, a *törzs és az etnikai hovatartozás* határozza meg.⁴⁸ Az identitás sokrétű jellege lehetőséget teremt arra, hogy az egyén mérlegeljen: adott szituációban melyik csoporthoz tartozónak vallja magát elsősorban.⁴⁹ Ezért a törzsi és etnikai kötődések a *biztonsági erők – felkelők – helyi lakosság* viszonylatában is kiemelkedően fontosak, különösen azért, mert ez a „mozgó” identitás a katonáknál és rendőröknél is könnyedén felülírhatja az afgán fegyveres erők iránti lojalitást.

A közép-ázsiai országban a korrupció átszövi az állam minden szegletét, és bár e téma kapcsán főként az Afgán Helyi Rendőrséget (ALP⁵⁰) szokták megemlíteni, kisebb-nagyobb mértékben az ANA is érintett benne. A fent említett „szellemkatonák” és a „megvásárolható lojalitás” jelenség fennmaradását a korrupció táplálja, ami természetesen az ANDSF megítélését jelentősen rontja, és folyamatos kihívás elé állítja a szervezeteket.⁵¹ A NATO támogatói tevékenységében több helyen is megjelennek a korrupció felszámolását célzó intézkedések.⁵²

Az állomány alacsony képzettségi szintje jelentős akadályokat gördít a kiképzők és a tanácsadók elé is. A nyelvi nehézségeken túl az alapfokú oktatás hiánya az anyanyelven történő képzéseket is hátráltatja. Az ANDSF-en belüli írástudatlanság arányát a becslések 60% körülire teszik, megbízható adat azonban nincs róla.⁵³ A nagyarányú képzetlen, írásolvasási nehézségekkel küzdő állomány kiképzését a hatékonyság érdekében jelentősen át kellett szabni, a körülményekhez kellett igazítani.⁵⁴

⁴⁷ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 43.

⁴⁸ Thomas Barfield: Afghanistan. A Cultural and Political History. Princeton University Press, Princeton, 2012, 18.

⁴⁹ Uo. 21–22.

⁵⁰ Afghan Local Police. Az ALP egy olyan különleges rendvédelmi szerv, mely jogilag az afgán Belügyminisztérium irányítása alatt áll, tagjait azonban a helyi közösségi tanács, a súra választja. Feladata elsősorban az afgán egyenruhás rendőrség támogatása és a helyi közösség védelme, de bekapcsolódik területfejlesztési programokba is. Dely Péter: Afganisztán Nemzeti Rendőrsége II. A rendőrségi rendszer felépítése, és a szervezetépítés nehézségei. Nemzetbiztonsági Szemle, MMXV/III., 7. http://epa.oszk.hu/02500/02538/00010/pdf/EPA02538_nemzetbiztonsagi_szemle_2015_03_004-019.pdf (Letöltés időpontja: 2019. 01. 01.)

⁵¹ European Parliament’s Committee on Foreign Affairs, Committee on Development: Afghanistan: Challenges and Perspectives until 2020. European Parliament, Belgium, 2. February 2017, 28. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578033/EXPO_STU\(2017\)578033_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578033/EXPO_STU(2017)578033_EN.pdf) (Letöltés időpontja: 2018. 12. 22.)

⁵² Az RSM Egyesített Biztonsági Átmeneti Parancsnokságának (CSTC-A) az átláthatósággal, elszámoltathatósággal és felügyelettel (Transparency, Accountability, and Oversight – TAO) foglalkozó csoportja a különböző korrupcióellenes képzések és programok lebonyolításához, illetve tanfolyamok kivitelezéséhez nyújt támogatást az afgán partnerek számára. A Tartós Partnerség program kereteiben is hangsúlyos elemként jelenik meg a korrupcióellenes küzdelem. NATO news: Leading the Fight against Corruption. 45 New Inspectors General graduated. 13 Feb 2019. <https://rs.nato.int/news-center/news-releases/2019-news-releases/leading-the-fight-against-corruption-45-new-inspectors-general-graduated.aspx> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 15.); NATO news: Afghan officials discuss building integrity and good governance. 11 Apr 2018. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_154586.htm?selectedLocale=en (Letöltés időpontja: 2019. 02. 15.)

⁵³ Congressional Research Service: i. m. 9.

⁵⁴ Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Reconstructing the Afghan National Defense and Security Forces. SIGAR, Arlington, September 2017, 142–143. <https://www.sigar.mil/pdf/lessonslearned/sigar-17-62-1l.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 03.)

Az ISAF missziója alatt a koalíciós erők és az Amerikai Egyesült Államok által biztosított képzések elsősorban az afgán biztonsági erők harcra történő felkészítését szolgálták, hogy minél előbb bevetethők legyenek a felkelőkkel szembeni küzdelemben. Később, a fenntartható és önállóan is működni képes ANDSF kialakítása céljából a kiképzések fókusza részben az oktatásra, különösen az írástudatlanság felszámolására tevődött át. A képzések ideje így az évek során kissé megnövekedett, egyrészt a tréningek gyakorlati oldalát kellett megerősíteni, hiszen az írott anyagok felhasználása gyakran lehetetlen volt, másrészt az egyéb programok (emelt óraszámmal)⁵⁵ kerültek be kötelező elemként a képzésbe.⁵⁶

A NATO már az ISAF idején is működtetett egy kiképzőmissziót – NTM-A⁵⁷ – Afganisztánban. Az NTM-A célja, hogy mentor- és partnerségi programokon keresztül felkészítse az afgán biztonsági erőket az önálló működésre. A kiképzőmisszió 2014 végén lezárult, de feladatait egyrészt az RSM, másrészt az időközben itt is elkezdődött, a katonai képzést erősítő program (DEEP⁵⁸) vette át.

A DEEP a NATO-val partnerségi együttműködésben lévő országok védelmi szektorának fejlesztését célozza meg, melyet különböző oktatási programokon keresztül valósít meg. Afganisztán 2009-ben jelezte a csatlakozási szándékát, a Tartós Partnerségi Nyilatkozat aláírásával pedig már 2010-ben el is indult a program az országban. A DEEP az afgán nemzeti védelmi és biztonsági oktatási intézmények kapacitásfejlesztésével, reformjával foglalkozik elsősorban, ezért a kabuli Marshal Fahim Nemzetvédelmi Egyetemen és az afgán Védelmi Minisztériummal is szoros együttműködésben dolgoznak. A program keretében a koalíció tanácsadói hozzáférést biztosítanak a NATO professzionális katonai oktatási standardjaihoz az afgán partnereknek, illetve segítik az oktatási módszerek és a tanmenetek fejlesztésében is a közép-ázsiai felet. A program a hivatásos állományon túl a Védelmi Minisztériumban, illetve a tágabb értelemben vett védelmi szektorban dolgozó civilek képzését is támogatja kurzusain keresztül. A DEEP tevékenysége támogatást élvez az afgán kormányzat részéről is, hiszen belesimul az Ashraf Ghani afgán elnök által meghirdetett Útiter (Roadmap) koncepcióba, miután mindkét program a hosszú távon is fenntartható és a békét és biztonságot fenntartani képes ANDSF kiépítésén munkálkodik.⁵⁹

AZ ANDSF FELÉPÍTÉSE

Az Afgán Nemzeti Védelmi és Biztonsági Erők elnevezés magában foglalja az Afgán Fegyveres Erőket (Nemzeti Hadsereg és Légierő), az Afgán Nemzeti Rendőrséget és a Helyi Rendőrséget, továbbá a Nemzetbiztonsági Igazgatóságot (NDS⁶⁰). A következőkben csupán az ANDSF fontosabb szervezeteit mutatjuk be.

Az ANA létszámát 227 ezer főben maximálták az ANDSF Roadmap alapján, eddig ezt a számot azonban nem sikerült elérnie.⁶¹ Az ANA szárazföldi ereje az ország teljes területét

⁵⁵ Az afgán rendőrség állománya számára 2009-ben még nem volt kötelező az írás-olvasás tanfolyam, ezt 2010-ben emelték be a kötelező törzsanyagba 64 órával, 2012-re pedig ezt a számot már 96 órára emelték fel. Uo. 99.

⁵⁶ Uo. 144.

⁵⁷ NATO Training Mission in Afghanistan.

⁵⁸ Defence Education Enhancement Programme, DEEP: katonai képzést erősítő program.

⁵⁹ NATO news: NATO hosts review of Afghan defence education programme. 06 Mar 2018. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_152613.htm?selectedLocale=en (Letöltés időpontja: 2019. 01. 16.)

⁶⁰ National Directorate of Security.

⁶¹ Report to Congress (2018. jún.): i. m. 66.

lefedő, hat regionális hadtestből áll. A főváros biztonságáért egy, a regionális hadtestektől független hadosztály⁶² felel.

Az ANA leghatékonyabb – és sokak szerint⁶³ az önálló tevékenységre képes egyedüli – része az ANA Különleges Műveleti Parancsnoksága alá tartozó Kommandóhadtest (különleges erők) a maga 20 ezer fős létszámával.⁶⁴ Állományának kiképzését főleg az amerikai különleges műveleti erők tagjai biztosítják, de mentorálási és tanácsadási feladatokat a koalíció tagjai (többek között a Magyar Honvédség) is ellátnak. Az afgán különleges erők a tálibokkal és az Iszlám Állam afgán csoportjaival (IS-KP⁶⁵) szembeni fellépésben kiemelkedők az ANA más egységeihez viszonyítva. Ezt bizonyítja, hogy az elmúlt években a tálibok elleni műveletek 70–80%-át a különleges erők hajtották végre.⁶⁶ Több esetben azonban nemcsak a felkelőkkel szembeni támadó műveletek során vetik be a különleges erőket, hanem rendeltetésükkel ellentétben területvédelmi feladatok ellátására is alkalmazzák őket. Azzal, hogy kapacitásuk egy jelentős részét nem a feladatkörükbe tartozó tevékenységek teszik ki, továbbá hogy a Védelmi Minisztérium többször kéri a beavatkozásukat az ANA hagyományos erői kisegítésére, már az afgán különleges erők is a fáradtság és kimerülés jeleit mutatják. Féltő, hogy „túlhasználatuk” miatt esetleg már az eredeti feladataikat sem lesznek képesek ellátni.⁶⁷

Az ANA Területvédelmi Erők (ANA-TF⁶⁸) létrehozását többek közt a fent említett probléma indukálta. Habár a 2018 elején indult program egyelőre kísérleti fázisban van, a cél az, hogy az afgán haderő harcoló alakulatait és a különleges erőket mentesítsék a területvédelmi feladatok alól, annak érdekében, hogy azok a vitatott területeken a felkelőkkel szemben támadó műveleteket hajthassanak végre.⁶⁹ A területi erők toborzása lokálisan zajlik, képzésük azonban a Kabuli Katonai Kiképző Központban valósul meg afgán kiképzőkkel, de szoros együttműködésben a NATO-szövetségesekkel.⁷⁰ Az első három területvédelmi század 2018 szeptemberében végzett Kabulban, és már meg is kezdték a szolgálatot a saját járásaikban. Jelenleg több mint 20 század kiképzése van folyamatban, a képzések 2019-ben is folytatódni fognak.⁷¹ A területi erők abban különböznek az ALP-től, hogy a reguláris haderő szervezeti felépítésének részét képezik, az egyes alegységek és egységek vezetését hivatásos tisztek, altisztek végzik.⁷²

⁶² 111th Capital Division – 111. Fővárosi Hadosztály.

⁶³ Kenneth Katzman – Thomas Clayton: Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy. Congressional Research Service, 13 December 2017, 34. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL30588.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 28.)

⁶⁴ Report to Congress (2018. jún.): i. m. 51.

⁶⁵ Islamic State Khorasan Province.

⁶⁶ Thomas Clayton: Afghanistan: Background and U.S. Policy in Brief. Congressional Research Service, Washington DC, R45122, Version 11., 8. <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45122/11> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 26.)

⁶⁷ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 86.

⁶⁸ Afghan National Army – Territorial Force.

⁶⁹ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 70.

⁷⁰ Jordan Belser: Resolute Support Commander Visits Kabul Military Training Center. Resolute Support Public Affairs, 12 June 2018. <https://rs.nato.int/news-center/press-releases/2018-press-releases/resolute-support-commander-visits-kabul-military-training-center.aspx> (Letöltés időpontja: 2018. 12. 26.)

⁷¹ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 70.

⁷² Kate Clark: The Afghan Territorial Force: Learning from the lessons of the past? Afghanistan Analysts Network, 15 January 2019. <https://www.afghanistan-analysts.org/the-afghan-territorial-force-learning-from-the-lessons-of-the-past/> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 14.)

Az afgán fegyveres erők másik legképzettebb részét a légierő (AAF⁷³) adja. Bár a légierőre a kezdetektől fogva inkább támogató erőként tekintettek, 2014-től fokozatosan egyre több támadó műveletben vett részt, melyek során többségében az ANA szárazföldi csapatainak tevékenységét támogatták.⁷⁴ Az AAF harcászati szinten már képes önálló műveleteket végrehajtani, hadműveleti szintű képességekkel azonban még nem rendelkezik. Ahogy a szárazföldi haderőnemenél, itt is leginkább a megfelelő humántőke hiánya jelenti a legnagyobb kihívást a munkaerő-szükséglet fedezésekor. A jelentkezőkkel kapcsolatos elvárások között a minimum alapfokú oktatás megléte és a kritikus gondolkodás képessége szerepel, de már ezek a feltételek is jócskán leszűkítik a potenciálisan képzésbe felvehető körét. A TAAC-Air⁷⁵ keretében a koalíciós erők a (vészhelyzeti) légi utánpótlás-szállítás, személy- és sebesültszállítás képesség (CASEVAC, MEDEVAC), a légi kísérés és a légi támadó műveletek végrehajtásának elsajátításában nyújtanak segítséget az afgán partnereknek.⁷⁶

Az afgán Belügyminisztérium mind intézményi kapacitásában, mind fejlettségében elmarad a Védelmi Minisztériumtól, ezért a továbbiakban is folyamatos támogatásra szorul az RSM részéről is. A hiányosságok legszembetűnőbbben az ANP működését érintően jelentek meg. A tanácsadók a jogi ügyek megfelelő kezelése, az intézményen belüli képzések lebonyolítása, illetve a rendőri erő megfelelő használata terén látják a legnagyobb lemaradást. Ezt tovább súlyosbítja a korrupció szervezetten belüli jelenléte, ami jelentősen rontja mind a rendőrség, mind pedig a minisztérium hitelességét. Az RSM tanácsadóin túl az ENSZ Afganisztáni Missziója (UNAMA⁷⁷), az UNDP, továbbá a Német Rendőri Programiroda és az Amerikai Egyesült Államok kormányzati szervei is segítik a minisztériumot a szervezeti reformok végrehajtásában és az állomány ki- és továbbképzésében.

A rendőrség feladatai között – a hagyományos bűnüldözés és rendfenntartó tevékenységek mellett – a felkelőkkel szembeni küzdelem is szerepel. Az ANP-nek az ALP az egyik olyan szerve, mely képes felvenni a harcot a felkelőkkel, és amelyeknek a legkevesebb problémája akad a toborzással. Ennek okai arra vezethetők vissza, hogy a feladataikat helyben, falvakban, vidéki városokban látják el, így egyrészt nem szakadnak el a családtól, másrészt nagyobb helyismerettel is rendelkeznek, melyet kamatoztatni tudnak a munkájuk során.⁷⁸ Az ALP számára a NATO Afganisztáni Különleges Műveleti Komponensparancsnoksága (NSOCC-A⁷⁹) biztosítja a képzést, tanácsadást, míg az állomány finanszírozásáról az Amerikai Egyesült Államok gondoskodik.⁸⁰

Az afgán Kábítószer Elleni Rendőrség alegységei az ország mind a 34 tartományában megtalálhatók, illetve vannak speciális egységei, melyek a hagyományos kábítószer-rendészeti tevékenységek, a drogprevenció mellett titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazására is jogosultak.⁸¹ Az NSOCC-A az Amerikai Egyesült Államok kormányzati szerveivel és a Kábítószer-ellenes Hivatallal együttműködve támogatják az afgán

⁷³ Afghan Air Force.

⁷⁴ Clayton: i. m. 8–9.

⁷⁵ Train, Advise, Assist Command – Air: a légierő kiképzési, tanácsadási és támogatási parancsnoksága.

⁷⁶ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 72–79.

⁷⁷ United Nations Assistance Mission in Afghanistan.

⁷⁸ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 100–101.

⁷⁹ NATO Special Operations Component Command – Afghanistan.

⁸⁰ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 101.

⁸¹ Dely: i. m. 6–7.

Kábítószert Elteni Rendőrség speciális egységeinek kiképzését, fenntartását, továbbá közös kábítószert- és terrorizmusellenes műveletekben is részt vesznek az afgán partnerekkel.⁸²

AZ AFGÁN ERŐK FELKELŐKKEL SZEMBENI FELLÉPÉSÉNEK HATÉKONYSÁGA

Afganisztán stabilitására az egyik legnagyobb fenyegetést a területén tartózkodó különböző felkelőcsoportok és terrorszervezetek tevékenysége jelenti. A működésükhöz az ország adottságai kiváló feltételeket teremtenek, hiszen a porózus, ellenőrizhetetlen határok, a magas hegyek biztonságos hátszágot jelentenek működésükhöz. Az illegális fegyverkereskedelem és kábítószert-csempészet, a lakosság jogszerűtlen megadóztatása, a törvénytelen bányászat pedig financiálisan járul hozzá a felkelői és bűnözői hálózatok fennmaradásához. Az afgán–pakisztáni határterület otthont ad többek közt az afganisztáni tálibok mozgalmának, a pakisztáni Tehrik-e Talibannak, az IS-KP-nak, a Haqqani Hálózatnak, a Lashkar-e-Tayyiba szalafista terrorista szervezetnek, az Üzbegisztáni Iszlám Mozgalomnak, a Kelet-turkesztáni Iszlám Mozgalomnak, illetve az al-Kaida központi és az Indiai Szubkontinens szárnyának is.⁸³ A szomszédos Pakisztán kettős játéka pedig tovább nehezíti a felkelőkkel szembeni fellépést, hiszen míg politikai szölamokban sürgeti a tálibok felkelői tevékenységének beszüntetését, addig az érintett területeken szinte semmit nem tett a szervezet felszámolása érdekében, sőt jelentések szerint⁸⁴ a pakisztáni titkosszolgálat továbbra is támogatja a tálibokat.

Afganisztánban a felkelők jelentette fenyegetés intenzitása a nemzetközi erők jelenléte és az évről évre fejlődő afgán biztonsági erők ellenére sem csillapodott. Az afgán kormányzat által biztosan birtokolt területek Kabulon túl a tartományi fővárosokra, a nagyobb járási városokra és a kulcsfontosságú útvonalak ellenőrzésére terjed ki.⁸⁵ A kormányzat és a felkelők által kontrollált területekről az RSM-től bekért adatokat a SIGAR 2018. nyár közepi jelentésében vitte térképre. Ahogy a térképen is látszik, az ország lakosságának többsége (65%, körülbelül 22 millió fő) él az afgán kormányzat által uralt területeken. Ezzel szemben a felkelők befolyása alá tartozó területeken élők a lakosság mintegy 11%-át teszik ki (3,5 millió fő).⁸⁶ Ezen adatok alapján úgy tűnik, hogy az afgán kormányzat jelenleg fölényben van a tálibokkal szemben, azonban a mérleg nyelvét azon területek megszerzése és tartós birtoklása fogja elbillenteni, ahol jelenleg a kormányerők és a felkelők egymásnak feszülnek. A jelentés szerint közel 8 millió ember él ezen területeken, ami az előző negyedévhez képest 1,2%-os növekedést jelent. Ennek megfelelően az afgán vezetés legfontosabb célja, hogy 2019-re kibővítsa a kormányzati kontroll alatt álló területeket, hogy a lakosság legalább 80%-a irányítása alá kerüljön.⁸⁷

⁸² Report to Congress (2018. dec.): i. m. 102.

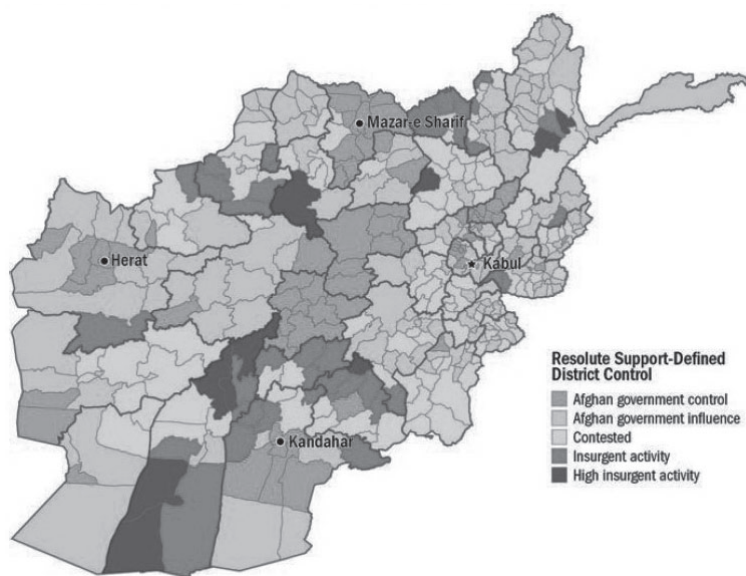
⁸³ Uo. 23.

⁸⁴ ISI still providing covert support to Taliban: US media report. 16 March 2018. <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/isi-still-providing-covert-support-to-taliban-us-media-report/articleshow/63326776.cms> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 15.)

⁸⁵ Report to Congress (2018. dec.): i. m. 24–25.

⁸⁶ Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (2018): i. m. 71.

⁸⁷ Uo.

2. ábra Az afganisztáni járások ellenőrzésének helyzete (2018. július 31.)⁸⁸

A SIGAR 2016 óta tarja számon ezeket az adatokat, melyből az afgán kormányzat számára *negatív trend* olvasható ki; a kormányerők által uralt területek száma folyamatos csökkenést, míg a felkelők által meghódítottak száma emelkedést mutat. A tálibok az ország déli és keleti területein tudtak terjeszkedni, melyek hagyományosan bázisterületüknek tekinthetők, de emellett Észak-északnyugat-Afganisztánban is sikerült meghódítaniuk járásokat. A tálibok 2018-as térnyerése több tartományi fővárost is fenyegetett (például Faráh májusi⁸⁹ és Gazni augusztusi⁹⁰ megtámadásával). A tálibok a felkelők folyamatos katonai képzésével harcászati képességeiket jelentősen megnövelték, egy olyan masszív katonai erőt alakítottak ki, hogy már képesek voltak komplex rajtaütéseket, nagy horderejű városi támadásokat végrehajtani. A legjobban képzett harcosaikból álló úgynevezett Vörös Egységek a tálibok különleges műveleteit hajtják végre, amelyek az afgán különleges erőkre nézve is fenyegetőleg hatnak.⁹¹

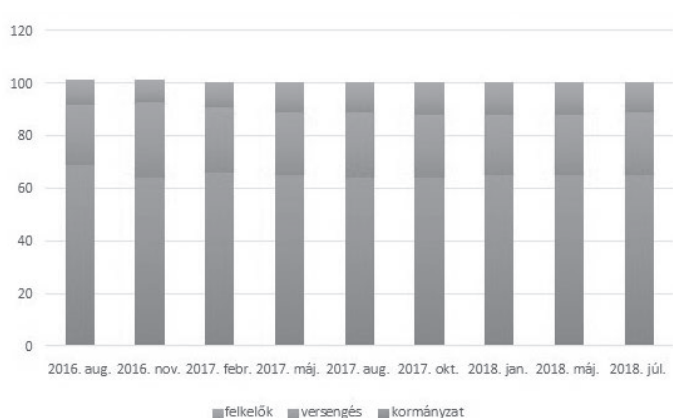
A tálibok az elmúlt években mutatott folyamatos térnyerésük eredményeképpen mára több területet tartanak befolyásuk alatt vagy fenyegetnek elfoglalással, mint 2001 óta bármikor. Habár az ANDSF több területen is jelentős fejlődést ért el, a tálibok gyors alkalmazkodóképessége, valamint az ország területén működő tucatnyi kisebb nagyobb felkelőcsoport, milícia, illetve terrorszervezet aktív tevékenysége egyelőre meghaladja az afgán fegyveres erők képességeit. Ezért a nemzetközi erők további jelenléte az országban indokolt és szükségszerű.

⁸⁸ Uo.

⁸⁹ Taliban 'Pushed Back' in Farah City: Governor. 16 May 2018. <https://www.tolonews.com/afghanistan/taliban-%E2%80%98pushed-back%E2%80%99-farah-city-governor> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 29.)

⁹⁰ Clashes Ease in Ghazni City as Taliban 'Pull Back'. 14 August 2018. <https://www.tolonews.com/afghanistan/clashes-ease-ghazni-city-taliban%C2%A0%E2%80%98pull-back%E2%80%99> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 29.)

⁹¹ Alec Worsnop: From guerilla to maneuver warfare: A Look at the Taliban's Growing Combat Capability. Modern War Institute, 6 June 2018. <https://mwi.usma.edu/guerilla-maneuver-warfare-look-talibans-growing-combat-capability/> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 15.)

3. ábra A kormányerők és a tálibok által ellenőrzött területek aránya (2016–2018)⁹²

ÖSSZEFOGLALÁS: KILÁTÁSOK A JÖVŐRE

Az afgán kormánynak 17 év elteltével is még mindig szüksége van a nemzetközi közösség támogatására az ország stabilitásának megtartása érdekében. Ebben a NATO Eltökélt Támogatás Missziója kiemelkedő szerepet játszik, hiszen az Afgán Nemzeti Védelmi és Biztonsági Erők felkészítésén és megerősítésén munkálkodik, hogy azok képesek legyenek feltartóztatni a tálibok és más felkelőcsoportok térnyerését az országban. Bár az RSM-nek nincs kifejezett végdátuma, a NATO egy esetleges csapatkivonás után sem szakítaná meg kapcsolatait Afganisztánnal, hiszen már 2010-ben a lisszaboni NATO-csúcson aláírták a Tartós Partnerségi Nyilatkozatot a közép-ázsiai országgal. Ez a dokumentum egy keretrendszert teremt, melyben lehetőség nyílik a hosszú távú politikai egyeztetésekre és gyakorlati együttműködésekre olyan, Afganisztán számára kiemelten fontos területeken, melyekben a NATO-nak jelentős tapasztalatai vannak. Így Afganisztán továbbra is számíthat a NATO támogatására a védelmi és a biztonsági szektorok kapacitásfejlesztésében, a katonai oktatási programok fenntartásában, illetve további területeken kész képzéseket biztosítani az afgán partnerek számára.⁹³

A 2018. december végén Donald Trump által bejelentett csapatkivonás⁹⁴ az Afganisztánban állomásozó amerikai erők közel felét fogja érinteni a tervek szerint. Ma még egyelőre tisztázatlan, hogy ez csak a Szabadság Óre műveletet (Operation Freedom Sentinel) fogja-e érinteni, avagy a NATO afganisztáni missziójához tett amerikai felajánlást is csökkenteni fogja. A bejelentés váratlanul érte a NATO-szövetségeseket is, hiszen 2018 decemberében még az RSM megerősítéséről döntöttek.

Félő, hogy a bejelentett kivonások a sok esetben ingatag lábakon álló afgán fegyveres erők moráljára is negatívan hatnak, bár a kabuli kormány ezt nyilatkozatban cáfolta. De ahogyan azt a tanulmányban bizonyítottuk, az ANDSF nagyban rászorul nemcsak a koalíciós erők, de az amerikai támogatásra is a tálibokkal, illetve az Iszlám Állam Khorasan-ágával

⁹² Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (2018): i. m. 72.

⁹³ NATO and Afghanistan. 27 November 2018. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm (Letöltés időpontja: 2019. 01. 17.)

⁹⁴ Thomas Gibbons-Neff – Mujib Mashal: U.S. to Withdraw About 7,000 Troops From Afghanistan, Officials Say. 20 December 2018. <https://www.nytimes.com/2018/12/20/us/politics/afghanistan-troop-withdrawal.html> (Letöltés időpontja: 2019. 01. 12.)

szembeni küzdelemben. A tálibok a kivonás hírére a követeléseik részbeni teljesítéséért értékelik, ami nagy hatással lehet a békefolyamatra. A tálibok minden bizonnyal élni fognak a lehetőséggel, és az amerikai kivonás okozta vákuumot kihasználva megkísérik kiterjeszteni befolyási területüket, ha nem sikerül egy erős afgán kormányt felállítani. Kérdés, hogy az amerikai bejelentés részét képezheti-e az afgán kormányzat és a tálibok között formálódó békefolyamatnak, politikai ösztönzőként értékelhető-e a felkelők irányába tett amerikai „gesztus”, vagy az elnök csak a választási ígéretét igyekszik megtartani.

Az Afganisztánnal kapcsolatos amerikai kezdeményezések (csapatcsökkentés, tárgyalások a tálibokkal, a teljes amerikai kivonásról szóló politikai diskurzus) meglepték a szövetségeseket is. Mindenesetre a NATO a 2019. februári védelmi miniszteri ülésén megerősítette „az együtt mentünk be, együtt jövünk ki” – In together, out together – alapvetet, hogy az egyoldalú csapatkivonások, a fejlődő diplomáciai tárgyalások ne veszélyeztessék az elért eredményeket, ne jöjjenek létre tagállami „kisstratégiák”, azok ne erodálják a szövetségesek kohézióját.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 1730/2014. (XII. 12.) Korm. határozat az afganisztáni Eltökélt Támogatás Műveletben (RSM) történő magyar katonai szerepvállalásról. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=173019.285987
- Balla Tibor: *Afganisztán, Kabul, 2019. február: lezárult egy fejezet.* 2019. február 23. https://honvedelem.hu/cikk/114742_afganisztan_kabul_2019_februar_lezarult_egy_fejezet
- Barfield, Thomas: *Afghanistan. A Cultural and Political History.* Princeton University Press, Princeton, 2012.
- Belser, Jordan: *Resolute Support Commander Visits Kabul Military Training Center.* Resolute Support Public Affairs, 12 June 2018. <https://rs.nato.int/news-center/press-releases/2018-press-releases/resolute-support-commander-visits-kabul-military-training-center.aspx>
- Byrd, William A.: *Who Will Pay Afghan Security Forces?* Foreign Policy, 12 June 2014. <https://foreignpolicy.com/2014/06/12/who-will-pay-for-afghan-security-forces/>
- Clark, Kate: *The Afghan Territorial Force: Learning from the lessons of the past?* Afghanistan Analysts Network, 15 January 2019. <https://www.afghanistan-analysts.org/the-afghan-territorial-force-learning-from-the-lessons-of-the-past/>
- Clashes Ease in Ghazni City as Taliban 'Pull Back'. 14 August 2018. <https://www.tolonews.com/afghanistan/clashes-ease-ghazni-city-taliban%20A0%E2%80%98pull-back%E2%80%99>
- Clayton, Thomas: *Afghanistan: Background and U.S. Policy in Brief.* Congressional Research Service, Washington DC, R45122, Version 11. <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45122/11>
- Congressional Research Service: *Afghanistan: Background and U.S. Policy.* R45122 Version 18. 5. 12 December 12 2018. <https://fas.org/sgp/crs/row/R45122.pdf>
- Cook, Lorne – Baldor, Lolita C.: *US, NATO Allies Wrangle Over Troop Levels in Afghanistan.* Associated Press, 29 June 2017. <https://www.pbs.org/newshour/politics/u-s-nato-allies-wrangle-troop-levels-afghanistan>
- Copp, Tara – Ill, Leo Shane: *Pentagon withdrawing 7,000 troops from Afghanistan.* Military Times, 21 December 2018. <https://www.militarytimes.com/news/pentagon-congress/2018/12/21/report-trump-eyes-major-withdrawal-of-troops-from-afghanistan/>
- Dely Péter: *Afganisztán Nemzeti Rendőrsége II. A rendőrségi rendszer felépítése, és a szervezetépítés nehézségei.* Nemzetbiztonsági Szemle, MMXV/III. http://epa.oszk.hu/02500/02538/00010/pdf/EPA02538_nemzetbiztonsagi_szemle_2015_03_004-019.pdf

- European Parliament's Committee on Foreign Affairs, Committee on Development: Afghanistan: Challenges and Perspectives until 2020. European Parliament, Belgium, 2. February 2017. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578033/EXPO_STU\(2017\)578033_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/578033/EXPO_STU(2017)578033_EN.pdf)
- Gibbons-Neff, Thomas – Mashal, Mujib: *U.S. to Withdraw About 7,000 Troops From Afghanistan, Officials Say*. 20 December 2018. <https://www.nytimes.com/2018/12/20/us/politics/afghanistan-troop-withdrawal.html>
- ISI still providing covert support to Taliban: US media report. 16 March 2018. <https://economictimes.indiatimes.com/news/defence/isi-still-providing-covert-support-to-taliban-us-media-report/articleshow/63326776.cms>
- Katzman, Kenneth – Clayton, Thomas: *Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy*. Congressional Research Service, 13 December 2017. <https://fas.org/sgp/crs/row/RL30588.pdf>
- Lead Inspector General Report to the United States Congress: Operation Freedom's Sentinel. April 1, 2017 – June 30, 2017. https://media.defense.gov/2017/Dec/20/2001859210/-1/-1/1/FY2017_LIG_OCO_OFS_Q3_REPORT_JUN2017.PDF
- Lead Inspector General Report to the United States Congress: Operation Freedom's Sentinel. July 1, 2018 – September 30, 2018. https://media.defense.gov/2018/Dec/07/2002070074/-1/-1/1/FY2018_LIG_OCO_OFS%20SEPT2018.PDF
- NATO and Afghanistan. 27 November 2018. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm
- NATO news: Afghan officials discuss building integrity and good governance. 11 Apr 2018. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_154586.htm?selectedLocale=en
- NATO news: Leading the Fight against Corruption. 45 New Inspectors General graduated. 13 Feb 2019. <https://rs.nato.int/news-center/news-releases/2019-news-releases/leading-the-fight-against-corruption-45-new-inspectors-general-graduated.aspx>
- NATO news: NATO hosts review of Afghan defence education programme. 06 Mar 2018. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_152613.htm?selectedLocale=en
- NATO news: NATO Ministers boost troops for Afghan training mission. 09 Nov 2017. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_148421.htm
- NATO Public Diplomacy Division: Brussels Summit Declaration. PR/CP(2018)074, 11 July 2018. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_07/20180713_180711-summit-declaration-eng.pdf
- NATO, Resolute Support Mission. History. <https://rs.nato.int/about-us/history.aspx>
- NATO RSM: Combined Security Transition Command – Afghanistan. <https://rs.nato.int/rs-commands/combined-security-transition-command-afghanistan.aspx>
- NATO RSM: Key Facts and Figures. December 2018. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_12/20181203_2018-12-RSM-Placemat.pdf
- NATO RSM: Key Facts and Figures. February 2017. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_02/20170209_2017-02-RSM-Placemat.pdf
- NATO RSM: Key Facts and Figures. September 2018. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_09/20180903_2018-09-RSM-Placemat.pdf
- NATO RSM: Task Force Southwest. <https://rs.nato.int/rs-commands/task-force-southwest.aspx>
- NATO RSM: Train Advise Assist Command – North. <https://rs.nato.int/rs-commands/train-advise-assist-command-north.aspx>
- Remarks by Vice President Pence at 2019 Munich Security Conference. 16 February 2019. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-2019-munich-security-conference-munich-germany/>

- Report to Congress: Enhancing Security and Stability in Afghanistan. 1 June 2018, D-F54BED1. <https://media.defense.gov/2018/Jul/03/2001938620/-1/-1/1/1225-REPORT-JUNE-2018-FINAL-UNCLASS-BASE.PDF>
- Report to Congress: Enhancing Security and Stability in Afghanistan. 12 December 2018, A-20E89FB. <https://media.defense.gov/2018/Dec/20/2002075158/-1/-1/1/1225-REPORT-DECEMBER-2018.PDF>
- Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Quarterly Report to the United States Congress. SIGAR, Arlington, 30 July 2017. <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2017-07-30qr.pdf>
- Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Quarterly Report to the United States Congress. SIGAR, Arlington, 30 October 30 2018. <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2018-10-30qr.pdf>
- Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction: Reconstructing the Afghan National Defense and Security Forces. SIGAR, Arlington, September 2017. <https://www.sigar.mil/pdf/lessonslearned/sigar-17-62-1l.pdf>
- Taliban 'Pushed Back' in Farah City: Governor. 16 May 2018. <https://www.tolonews.com/afghanistan/taliban-%E2%80%98pushed-back%E2%80%99-farah-city-governor>
- Törös István: *Változó feladatkör, Resolute Support Mission*. 2015. február 16. https://www.honvedelem.hu/cikk/49259_valtozo_feladatkor
- UNDP, Law and Order Trust Fund. <http://www.af.undp.org/content/afghanistan/en/home/projects/LOTFA.html>
- United Nations Security Council Resolution 2189 (2014), 12 December 2014. https://www.securitycouncilreport.org/wp-content/uploads/s_res_2189.pdf
- Worsnop, Alec: *From guerilla to maneuver warfare: A Look at the Taliban's Growing Combat Capability*. Modern War Institute, 6 June 2018. <https://mwi.usma.edu/guerilla-maneuver-warfare-look-talibans-growing-combat-capability/>